

In Nederland vroeg een collega: **Ik kende de beelden van** 'Hoe is het om kinderen dood te zien gaan?'

Winkels? Nee, een winkel op straat in Johannesburg

Dieuwke's lieveling: het meisje Thandiwe

Omdat in het tehuis tenminste nog wat eten is, stikt het er van de (agressieve!)

Hongerende kinderen in Afrika. Dit kind was nog magerder

Ze zag tijdens haar reizen zo veel onrecht, dat ze er schuldgevoelens van kreeg. Daarom spaarde Dieuwke van Turenhout (27) vakantiedagen en ging ze als vrijwilligster aan het werk in een kindertehuis in Durban, Zuid-Afrika.

maar lopen in kleding met gaten, of in iets wat niet past.

Gehuil hoor je bijna niet, terwijl het allemaal zwaar getraumatiseerde kinderen zijn. Ze hebben geleerd blij te zijn, want dan bereiken ze meer. Alleen de baby's huilen. Er wordt dan even gekeken of er iets aan de hand is. Zo niet, dan laten ze het kind huilen. Ik begrijp wel dat de verzorgers geen tijd hebben om de kinderen op te pakken en te knuffelen. Maar sommigen liggen of zitten de hele dag op één plek. Als je ook maar twintig seconden naar ze kijkt, zie je ze al hoopvol kijken: 'Wat gaat er gebeuren?' Ik besloot daarom de ochtenden bij de aids-baby's door te brengen.

Vanaf de eerste dag leek ik wel een klimrek. Ik zag de kinderen opleven. De volgende dag herkennen ze me, ze keken zó blij. Esther, de enige verzorger die Engels sprak, vond mijn plan helemaal geen goed idee: 'Nu zijn ze gelukkig, maar straks ben jij weer weg en zijn ze door jouw schuld weer ongelukkig.' Ik riep dat ik dit onzin vond en het gewoon zou blijven doen. Deze kinderen gaan allemaal vóór hun tiende dood. Als ik ze een maand lang geluk en persoonlijke aandacht geef, weten en voelen ze een keer hoe leven is. Gelukkig was Michelle, de manager van het tehuis, het met me eens."

dieptepunt

"Niet alle kinderen in het huis zijn wees. Sommigen zijn weggehaald bij hun ouders. Philisiwi, een elfjarige meisje, bleek als baby in kokend water te zijn gegooid. Ze was het zoveelste kind en ook nog een meisje. De elfjarige Amanda was door haar vader verkracht, omdat hij dacht dat hij daardoor van zijn aids zou genezen. ▶

"Tets structureels, dát wilde ik doen. Dus koos ik voor een tehuis met kinderen zonder aids: kinderen die er over dertig jaar nog zijn om het land op te bouwen. Ik was denk ik ook bang voor de confrontatie, twijfelde of ik het wel aan kon om kinderen te zien die binnenkort zouden sterven.

Toen ik na mijn eerste nacht in het tehuis de gordijnen opendeed, schrok ik me lam. Er stond een uitgeteerd meisje voor mijn raam. Het was meteen duidelijk dat ze aids had; ze deed me denken aan de man met aids die jaren geleden op reclameposters van Benetton stond. Ze had net zo'n gebleekte kleur huid als hij, alsof haar botten door haar voorheen bruine huid schenen.

Ik kende de beelden van hongerende kinderen. Maar dit kind was nog magerder. Het tehuis had nu dus blijkbaar ook kinderen met aids. Goed dat ik dit vooraf niet wist, want anders had ik het niet aangedurfd."

klimrek

"De 200 kinderen in het tehuis zijn op leeftijd en geslacht verdeeld over negen cottages. Broers en zussen worden uit elkaar gehaald. Ook als ze nog elkaars enige familie zijn. Je weet niet welke kinderen HIV-besmet zijn, totdat ze in een van de twee special cottages terechtkomen. Hier zitten kinderen met aids in een vergevorderd stadium. Mijn kamer zat precies tussen die twee special cottages in.

In het tehuis hebben de jongste kinderen niets voor zichzelf, behalve een bed, een tandenborstel en een handdoek. Kleren worden 's nachts gewassen. Wie 's ochtends het eerst en langst stilzit, wordt als eerste gewassen en mag iets uitzoeken uit de stapel kleren. De laatste tien die worden aangekleed, zaten óók stil,

Dieuwke en een paar aids-baby's in special cottage

voor het tehuis kocht ik de plaatselijke apotheek in vier dagen leeg'

De hoofdzuster van het kindertehuis

De kerk-, speel- en bijleszaal

De kinderen hebben geleerd blij te zijn, want da

◀ Op school leren de kinderen allemaal Engels. Communiceren was dus geen probleem. Ik was hun 'auntie Dukie'. Ze vroegen of ik ouders had, wat ik met hen samen doe, en of mijn moeder voor mij kookt. Ze kunnen zich niet voorstellen dat ik niet in de steek gelaten ben.

Het dieptepunt van mijn verblijf was na drie weken, toen een kind dat ik niet kende in de cottage overleed. Normaal gesproken gaan kinderen naar het ziekenhuis om te sterven. Toen het kind was weggehaald, zongen de verzorgers en kinderen een prachtig afscheidslied, een soort gebed. De tranen rolden over hun gezichten, hoewel ze niet huilden. Het verdriet was bijna tastbaar. Ik wilde met Esther hierover praten. Het lukte gewoon niet, want ze ging alweer over tot de orde van de dag. Zo hard. Ik wilde het samen verwerken.

Diezelfde dag werd Jonathana gebracht, een aids-baby van zes weken. Zijn moeder had geprobeerd hem door de toiletput te spoelen. Het enige wat Jonathana wilde, was tegen me aanliggen. Ik heb toen zó hard gehuild. Ik sms'te mijn moeder: 'Gaat niet goed, bel me'. Ze belde gelukkig snel. Ik zei: 'Mam, ik leg de bagger bij jou neer, maar ik moet het even kwijt. Wat doe ik hier? Wat is dit voor een zieke wereld?'

's Middags werden vier blanke, verwaarloosde kinderen gebracht; twee broertjes en hun zussen. Donothan, de jongste van vijf, vertelde dat zijn vader ervandoor was en dat zijn moeder bang was haar kinderen 'stuk' te maken. Dus sloot ze hen op. Hij was ervan overtuigd dat zijn moeder niet hoorde dat ze honger hadden, omdat de deur op slot was. Maar zijn moeder was ook vertrokken. Zijn verhaal liet me niet los, ik droomde er zelfs van. Die dag was een dieptepunt. Ik stond daar en dacht: wat kan ik weinig doen in een paar weken tijd!"

Geweerschoten

"De kinderen mogen tot hun achttiende in het tehuis blijven. Daarna gaan ze schoonmaken of werken in de beveiliging. Een enkeling komt verder. Nu was Syabonga - wat dankjewel betekent - als fotomodel ontdekt, en een andere jongen, ook Syabonga, had een sponsor gevonden voor een prestigieuze universiteit. Later hoorde ik dat een blank gezin een van de aids-kindjes had geadopteerd. Helaas een unicum.

De meesten hebben speciaal onderwijs nodig. 's Middags hielp ik de kinderen die zich voorbereidden op hun toelatingsexamen voor een plek op zo'n speciale lagere school. Dat zijn dure plekken, en als je taalachterstand hebt, ben je niet welkom. Ik kon de kinderen die achterliepen wat bijspijkeren. Met de zesjarige NhlanNhla nam ik het alfabet door, tot hij vroeg waarom er vier b's in het alfabet zitten. Toen begreep ik dat hij dyslectisch was. Niemand had dit nog gesignaleerd. Hij mocht vervolgens een dyslectische versie van het examen doen. Geweldig dat hij het lef had aan een vreemde die vraag te stellen. Zeker omdat hij door zijn achterstand flink gepest werd.

In mijn laatste week kwam opeens een aantal dingen op hun pootjes terecht. Vier kinderen slaagden voor hun toelatingsexamen. Het lukte me te regelen dat Unilever waspoeder en zeep doneerde aan het tehuis. Dit bedrijf was destijds bij de bouw ook hoofdsponsor van het tehuis. Tot slot kocht ik voor het tehuis de plaatselijke apotheek in vier dagen leeg. Toen ik het geld voor de medicijnen ophaalde - ik had zo'n € 1000 cash bij me - en op de chauffeur van het tehuis wachtte, hoorde ik opeens geweerschoten vlak bij me. Een taxichauffeur was doodgeschoten. Gelukkig heb ik het niet zien gebeuren. Mensen renden schreeuwend alle kanten uit. Ik kon niet in paniek raken, want dan zou ik als blanke nog meer de aandacht op mezelf vestigen, en dat met al het geld in mijn tas. Naar het tehuis lopen was geen optie, want dan moest ik meer dan een uur door een krottenwijk lopen. Dit was mij ten strengste verboden door Michelle. Uiteindelijk ben ik achter een paar mensen aangelopen, voorbij de politieverperring, tot ik gelukkig de chauffeur van het tehuis vond.

Een week voor mijn vertrek begon ik de kinderen te vertellen dat ik weg zou gaan en niet terug zou komen. Ik zei dat ik naar mijn broer ging. Want in het tehuis zijn kinderen die elke dag zeggen dat hun mama morgen komt. Alleen komt hun mama nooit. Dan kan ik toch niet zeggen dat ik naar mijn ouders terugga?"

Dieuwke werkte in een Afrikaans kindertehuis

Kwestie van geld

Durban is een stad met zes miljoen inwoners aan de kust van Zuid-Afrika. De stad ligt in de provincie KwaZulu-Natal, waar één op de vier kinderen wees is. Een kwart van deze wezen heeft aids. De aids-kinderen in het tehuis krijgen vanwege geldgebrek geen dure aids-remmers, maar de goedkopere antibiotica.

ereiken ze meer

Kortzichtig

"Terug in Nederland vroeg een collega die ik niet kende: 'Hoe is het om kinderen dood te zien gaan?' Hij bleef intussen naar zijn beeldscherm kijken. Zijn werk was duidelijk belangrijker. Toen dacht ik: hoe dūrf je dit te vragen? Zo even tussen neus en lippen door?

Natuurlijk kan ik het niemand kwalijk nemen dat ze zich niet kunnen voorstellen hoe het daar was. Ook ik ging er redelijk naïef naar toe. En natuurlijk is het een begrijpelijke vraag, maar zijn desinteresse vond ik weinig respectvol.

Ik weet nu wel waar ik sta in het leven: ik wil zinvol bezig zijn, voor andere mensen iets betekenen. Ik ben mezelf daar wel dertig keer tegengekomen, heb alle emoties meegemaakt. Ook leerde ik dat ik niet alles door een Nederlandse bril mag bekijken. Ik moet bijvoorbeeld respecteren dat er andere manieren zijn om te rouwen. Het valt me nu nog meer op hoe kortzichtig mensen zijn. Ze roepen vaak: 'Oh, wat goed! Dat had ik ook willen doen.' Maar een minuut later roepen ze: 'Oh, help! Mijn Audi heeft een wielklem.' En op verjaardagen hoor ik verhalen over goede banen en geld, en wat mensen zouden willen als ze de Staatsloterij winnen: zes huizen en de rest beleggen. Dan zeg ik: 'Je kunt ook iets voor een ander doen.' Reageren ze met: 'Waarom, ik betaal toch belasting?' Daar reageer ik fel op. Ik zou met zoveel geld meteen een kind adopteren en een opleiding voor de anderen regelen. Van die kinderen uit het tehuis heb ik in vier weken meer geleerd dan tijdens vier jaar colleges aan de universiteit." ■

Stelling van de week

Goed plan, die sociale
dienstplicht: iedereen moet
verplicht twee weken per
jaar vrijwilligerswerk doen.

Wat vind jij? Geef je mening op www.viva.nl

Dieuwke, Australische vrijwilligster
Victoria en Lethi, Lucky en Scelo

▲ Op 'Heritage Day' wordt de eigen cultuur gevierd. Deze cottage 2-kinderen werden gesponsord door de lokale moslimgemeenschap ▼ Een dienst in de kerkzaal

'Op deze volgens de overheid niet bestaande markt vind je ook apenkoppen. Voor in de the

stichting 'wie deelt de lakens uit'

Dieuwke: "Speelgoed of computers. Dat wilde ik meenemen. Maar ze hadden medicijnen en lakens nodig. Zoiets basaal! Ik heb een stichting opgericht en met de Junior Kamer (zie www.jci.nl), een internationaal netwerk, acties opgezet om lakens in te zamelen. Ook verkochten we wijn en verbanddozen om geld in te zamelen. Inmiddels hebben we containers vol kleding, handdoeken, lakens en schoenen gestuurd, en geld voor medicijnen. Omdat ze dichte kledingkasten nodig hadden vanwege de insecten, laten we lokaal nu kasten maken."

Bijdrage leveren?

Dieuwke runt de stichting naast haar werk als headhunter. Ingezameld geld wordt gebruikt voor de aanschaf van producten die te maken hebben met hygiëne en gezondheid (zoals medicijnen, kleding en schoonmaakmiddelen). Wil je iets bijdragen? Je kunt geld storten op bankrekening 65.28.23.157, t.n.v. 'Wie deelt de lakens uit'. Dit komt ten goede van het kindertehuis. Op www.wiedeeltdelakensuit.nl staat meer informatie over de stichting en het dagboek dat Dieuwke tijdens haar verblijf in Zuid-Afrika bijhield.